

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Міжнародна стратегія
економічного розвитку регіону**

**Международная стратегия
экономического развития региона**

**International Strategy
of Region Economic Development**

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Суми, Україна, 17 березня 2016 року)



Суми
Сумський державний університет
2016

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТІВ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Шпильова Ю.Б., к.е.н., с.н.с.

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

Одним із кроків, який було зроблено в процесі реформ у країні – це бюджетна децентралізація, тобто перерозподіл завдань, повноважень і ресурсів на національному, регіональному та місцевому рівнях задля підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів.

У процесі «бюджетної реформи» перед ухваленням головного кошторису країни на 2015 р. парламент прийняв низку законів, які забезпечать основу для виконання бюджету та які безпосередньо впливатимуть на можливість виконувати територіальними громадами покладені на них функції у соціальній та екологічній сферах. Серед них:

- запроваджено нову методику розрахунку трансфертів із державного до місцевих бюджетів. Раніше розрив між очікуваними доходами та видатками місцевих бюджетів, визначеними Бюджетним кодексом, покривався за допомогою міжбюджетних трансфертів. Відповідно, прийняття місцевих бюджетів було можливим тільки після затвердження основного бюджету країни, оскільки місцеві органи влади заздалегідь не володіли інформацією щодо належного їм обсягу трансфертів, субсидій і субвенцій. Новий кодекс передбачає заміну трансфертів на дотації вирівнювання, які розраховуватимуться лише на основі прогнозних надходжень від податку на прибуток та ПДФО до місцевих бюджетів, так що ця дотація буде спрямована на зменшення різниці між високодохідними та низькодохідними регіонами. Таким чином, для місцевих органів влади спрощено процедуру перерозподілу фінансування між різними статтями витрат;

- невикористані субсидії та субвенції залишатимуться в розпорядженні місцевого бюджету та можуть бути використані в наступному році. Досі всі невикористані кошти поверталися до Державного бюджету і цей механізм часто використовувався як прихований секвестр – тобто фінансування для деяких статей витрат (як правило, капітальних) надходило в листопаді-грудні, коли місцеві органи влади не встигали його освоїти – отже, кошти поверталися до Державного бюджету;

- запроваджено медичну та освітню субвенції з державного бюджету, при цьому обсяг фінансування залежить від кількості учнів/пацієнтів;

- кошти «фонду регіонального розвитку» (який має складати не

менше 1% надходжень до загального фонду Державного бюджету) мають бути розподілені не пізніше, ніж через 3 місяці після прийняття Державного бюджету (таким чином, у місцевих органів влади буде достатньо часу на їх використання). Місцеві органи влади повинні будуть фінансувати 10% витрат на ці проекти;

– ліквідовано два спеціальні фонди бюджету, а саме: фонд, у якому акумулювався імпорتنний збір за нафтопродукти та автомобілі, кошти якого використовувалися для будівництва та ремонту доріг (тепер значна частина доріг перейде у відповідальність місцевої влади), а також фонд, який акумулював платежі за утворення радіоактивних відходів і використовувався для знешкодження цих відходів, а також на деякі об'єкти радіаційного захисту (у даний час ці кошти включені в екологічний податок, який переважно піде на рівень області). Водночас, створюються два нові спеціальні фонди: в один будуть надходити 50% платежів за реєстрацію прав власності та 85% платежів за отримання інформації з Єдиного реєстру підприємств й інших реєстрів (ці кошти використовуватимуться для функціонування відповідних реєстрів); в інший надходитимуть 50% платежів від виконавчого збору, які використовуватимуть для винагороди державних виконавців.

Сільські та селищні громади також отримуватимуть 100% збору за паркування, туристичного збору, плати за надання адміністративних послуг, плати за ліцензії та за державну реєстрацію, адміністративних штрафів і штрафних санкцій (за порушення податкового законодавства щодо податків і зборів, які зараховуються до місцевих бюджетів, адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху), дивідендів, а також 90% коштів від продажу земель несільськогосподарського призначення (10% надходитиме до державного бюджету).

Аналізуючи новий Бюджетний кодекс, можна дійти до висновку, що хоча, на перший погляд, у ньому зроблено кілька кроків до децентралізації, але після проведених змін існують певні ризики недоотримання коштів до бюджету, а значить недостатнього фінансування витрат. Так, під питанням залишається діяльність окремих установ соціально-культурної сфери, які передбачено передати на фінансування з місцевих бюджетів.

1. Про Державний бюджет України на 2015 р Закону України № 80-VIII від 28.12.2014 Додаток №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T140080.html.

2. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII із змінами і доповненнями, внесені Законом України від 7 квітня 2015 р. № 228-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T140079.html.

3. Сологуб І. Зміни до Бюджетного кодексу: глибинні реформи чи косметичний ремонт? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/127423>.